

ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОТРЕБ У СОЦІАЛЬНОМУ СУПРОВОДІ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ В УМОВАХ ВІЙНИ

Каріна Гнира

Сучасні наукові дослідження показали, що в умовах війни помітно змінюються потреби людей похилого віку в соціальному супроводі. Наше емпіричне дослідження спрямоване на уточнення додаткових потреб соціального супроводу вказаної категорії населення у Вінницькій територіальній громаді. В нашому дослідженні було використано методи анкетування та тестування. Анкетування проводиться з використанням авторської анкети «Особливості потреб літніх людей щодо їх соціального супроводу в умовах війни». Тестування проводиться з використанням психодіагностичних методик: Опитувальник для скрінінгу ПТСР (Бреслау з співробітниками) та Гіссенський опитувальник соматичних скарг [1].

Метою дослідження є емпіричне дослідження потреб у соціальному супроводі людей похилого віку в умовах війни.

Розглянемо розробку авторської анкети «Особливості потреб літніх людей щодо їх соціального супроводу в умовах війни». Метою анкети було виявити характер та інтенсивність запитів осіб похилого віку, з якими вони звертаються до працівників соціальних служб, що здійснюють над ними догляд.

Анкета охоплює вісім ключових аспектів соціальної, правової та психологічної підтримки, визначаючи рівень потреби респондентів у матеріальній допомозі, покращенні соціальних послуг, захисті від насильства, правовій підтримці, безпеці, додатковій освіті, стресостійкості та психологічній допомозі. Отримані відповіді допоможуть визначити найбільш актуальні проблеми та напрямки соціальної допомоги щодо подальшого вдосконалення підтримки громадян.

Емпіричне дослідження проводилося в Громадській організації «Мольфар». Загальна кількість досліджуваних 30 осіб, з них 15 осіб жіночої статі, 15 осіб чоловічої статі. Нижче подано результати анкетування (табл. 1, 2). З таблиці 1 видно, що

показники порушень ментального здоров'я мають тенденцію перевищувати середній рівень. Середній показник за Опитувальником для скрінінгу ПТСР (Бреслау з співробітниками) вище середнього.

Таблиця 1

Результати тестування за Опитувальником скрінінгу ПТСР та Гіссенським опитувальником соматичних скарг

Показники	Опитув. Бреслау	Гіссенський опитувальник				
		Виснаж.	Шлунок	Різні частини	Серце	Загальна
середнє	3,67	11,57	4,6	10,13	5,37	32,67
станд. відх.	1,67	4,9	3,61	5,23	4,94	14,95
дисперсія	2,73	23,88	12,2	26,35	22,81	217,73
мода	2	12	0	6	3	30
медіана	4	12	4,5	10	3,5	30,5
скіс	0,19	0,13	0,48	-0,08	0,8	0,24
ексцес	-1,03	-0,75	-0,63	-0,71	-0,41	-0,73

Згідно з результатами Гіссенського опитувальника соматичних скарг, загальний рівень соматичних проявів у досліджуваних перевищує середній показник, що вказує на значну вираженість фізичних симптомів, потенційно пов'язаних зі стресом або психоемоційним станом. За шкалою виснаження показник залишається на середньому рівні, що може свідчити про певний рівень адаптації до навантаження або відносну стабільність фізичних ресурсів. Однак інші парціальні шкали демонструють показники вище середнього, що підтверджує загальну підвищену чутливість до соматичних проявів та ймовірні труднощі в подоланні фізичного дискомфорту.

В таблиці 2 подано результати статистичного аналізу вибірки за результатами анкетування – стандартне відхилення, дисперсія, мода, медіана, скіс та ексцес (kurtosis). Зазначено результати анкетування за кожним питанням анкети. Середній результат показує рівень вираженості потреби. Бачимо, що найвищого рівня досягає потреба у психологічній допомозі (1,47; питання 7), на другому місці – потреба у підвищенні стресостійкості (1,43; питання 8). Найнижче виражені потреби у правовій підтримці (1,00; питання 4), у додатковій освіті (1,20; питання 6) та у захисті від

сімейних конфліктів або домашнього насильства (1,23; питання 3).

Таблиця 2

Результати анкетування

ПИТАННЯ АНКЕТИ								
середнє	1	2	3	4	5	6	7	8
	1,4	1,27	1,23	1	1,3	1,2	1,47	1,43
станд. відх.	0,86	0,98	0,77	0,69	0,95	1,03	0,86	1,07
дисперсія	0,69	0,9	0,57	0,45	0,85	0,99	0,7	1,08
мода	1	1	1	1	1	1	1	1
медіана	1	1	1	1	1	1	1	1
скіс	0,16	0,36	0,52	0,66	0,36	0,38	0,28	0,1
ексцес	-0,43	-0,75	0,35	1,4	-0,64	-0,95	-0,44	-1,2

Найбільший розкид результатів (найбільші розбіжності в думках) виявлено за потребою підвищенні стресостійкості (дисперсія 1,08; питання 8), за потребою в додатковій освіті (дисперсія 0,99; питання 6) та за потребою в покращенні роботи соціальної служби (дисперсія 0,9; питання 2). Натомість найбільшу узгодженість думок ми одержали за потребою в правовій допомозі (дисперсія 0,45; питання 4), за потребою в захисті від сімейних конфліктів (дисперсія 0,57; питання 3), за потребою в матеріальній допомозі (дисперсія 0,69; питання 1). На нашу думку, висока дисперсія свідчить про значні розбіжності в соціальних умовах, в яких перебувають досліджувані, а низька дисперсія свідчить про більшу близькість соціальних умов для досліджуваних.

Таким чином, в умовах війни суттєво змінюються потреби людей похилого віку, особливо зростає потреба в психологічній допомозі через травматизацію та стрес. З віком підвищується тривожність, що негативно впливає на якість життя і посилює потребу в психіатричній підтримці. Дослідження проводилося серед мешканців Вінницької громади. Отримані дані свідчать про необхідність посиленої уваги з боку психолога та медичного працівника, щоб забезпечити належну підтримку та розробити ефективні стратегії допомоги для покращення стану досліджуваних осіб.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кокун О. М. Психодіагностичні показники рівня психічного здоров'я дорослого населення України після перших місяців війни. *Актуальні проблеми психології*. 2022. № 5.22. С. 78-86.